

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)

географічний

(назва інституту / факультету)

Кафедра фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

(назва кафедри)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан географічного факультету
Мирослав ЗАЯЧУК
“ 28 ” 08 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

Основи організації науково-дослідної

роботи з географії

(назва навчальної дисципліни)

вибіркова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма «Географія»

(назва програми)

Спеціальність 014.07 Середня освіта (Географія)

(вказати: код, назва)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

географічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2025 рік

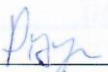
Робоча програма навчальної дисципліни Основи організації науково-дослідної роботи з географії складена відповідно до освітньо-професійної програми «Географія»

Розробники: Поп'юк Я. А., асист., к. геогр.н.
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:
Поп'юк Я. А., асист., к. геогр.н.
(П.І.Б., посада, науковий ступінь, вчене звання)

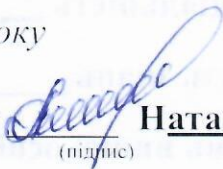
Затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

Протокол № 1 від "26" серпня 2025 року

Завідувач кафедри Богдан РІДУШ
(підпис)

Схвалено методичною радою географічного факультету

Протокол № 1 від "28" серпня 2025 року

Голова методичної ради географічного факультету Наталія АНДРУСЯК
(підпис)

Мета навчальної дисципліни: сформувати у здобувачів освіти систему знань, умінь і навичок з організації, планування та проведення науково-дослідної роботи в галузі географії; розвинути здатність до пошуку, критичного аналізу та інтерпретації наукової інформації; навчити застосовувати сучасні методи дослідження географічних процесів і явищ, а також презентувати результати дослідницької діяльності у відповідності до академічних стандартів і вимог.

Результати навчання:

Загальні компетентності:

ЗК 05. Здатність до генерування нових ідей (креативності), виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості;

ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, володіння навичками використання інформаційних і комунікаційних технологій;

ЗК 13. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, провадження інноваційної діяльності, здатність генерувати нові ідеї, творчо підходити до розв'язання проблем.

Фахові компетентності:

ФК 01. Здатність застосовувати базові знання для оволодіння професійно орієнтованими дисциплінами в науководослідницькій і професійній діяльності;

ФК 03. Здатність добирати та використовувати сучасні й ефективні методики та технології навчання;

ФК 09. Здатність навчити аналізувати географічні об'єкти й процеси як антропогенного, так і природного походження, з погляду фундаментальних принципів і знань природничих наук;

ФК 11. Здатність встановлювати закономірності розміщення, руху, структури, територіальної організації населення та господарства, просторових процесів та форм організації життя людей на глобальному, регіональному на національному рівнях.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

ПРН 06. Здатність зрозуміло доносити висновки, знання та їх обґрунтування до слухачів користуючись основними поняттями та термінами професійно-орієнтованих дисциплін.

ПРН 08. Вміти застосовувати технології дистанційного навчання та он-лайн сервіси в професійній діяльності.

ПРН 09. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні проекти.

ПРН 14. Вміти застосовувати професійно природничо-наукові знання і практичні уміння й навички дисциплін фізико та суспільно-географічно циклу у педагогічній діяльності.

ПРН 15. Здатність до творчого пошуку, компетентного розкриття сутності нових тенденцій розвитку світового господарства, розв'язання суспільно-географічних проблем.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни	<u>ООНДР</u>
-----------------------------	--------------

Форма навчання	Рік	підготування	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	5	4,5	135	24	24			87		іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		лекц	практ	лаб	інд	с.р.		лекц	пр акт	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Поняття про науково-дослідну діяльність.												
Тема 1. Вступ. Сутність, предмет та функції наукових досліджень	16	2	2			12							
Тема 2 . Організація науково-дослідної роботи	16	2	2			12							
Тема 3. Методологія та методи наукових	18	4	4			10							

досліджень												
Тема 4. Інформаційна база наукових досліджень	18	4	4			10						
Разом за ЗМ1	68	12	12			44						
Змістовий модуль 2. Науково-дослідна діяльність з географії												
Тема 5. Науково- дослідна робота з географії: написання, оформлення, захист	18	4	4			10						
Тема 6. Основні форми реалізації науково-дослідної роботи в ЗЗСО	14	2	2			10						
Тема 7. Оформлення та форми впровадження наукового дослідження	19	4	4			11						
Тема 8. Наукова етика та академічна добросесність	16	2	2			12						
Разом за ЗМ 2	67	12	12			43						
Усього годин	135	24	24			87						

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
Модуль 1. Поняття про науково-дослідну діяльність.	
Тема 1	Вступ. Сутність, предмет та функції наукових досліджень 1. Наука як сфера людської діяльності. 2. Предмет та сутність наукових досліджень. 3. Функції наукової теорії. 4. Категоріальний апарат.
Тема 2	Організація науково-дослідної роботи: 1. Процес науково-дослідної роботи, її характеристика та етапи виконання. 2. Вибір теми та реалізація дослідження. 3. Науково-дослідницька діяльність студентів та учнів. 4. Ефективність наукових досліджень.
Тема 3	Методологія та методи наукових досліджень: 1. Поняття про методологію досліджень, види та функції наукових

	<p>досліджень.</p> <ol style="list-style-type: none"> Наукова парадигма. Методологія досліджень в географії. Типологія методів наукових досліджень в географії.
Тема 4	<p>Інформаційна база наукових досліджень:</p> <ol style="list-style-type: none"> Поняття про наукову інформацію та її роль у здійсненні наукових досліджень. Бібліотечно-бібліографічні джерела інформації у наукових дослідженнях. Методика вивчення наукової, навчальної, навчально-методичної літератури, джерел географічної інформації. Правила оформлення списку використаної літератури та джерел.
Модуль 2. Науково-дослідна діяльність з географії	
Тема 5	<p>Науково-дослідна робота з географії: написання, оформлення, захист</p> <ol style="list-style-type: none"> Загальна характеристика та структура виконання. Заняття у секції Наук про Землю МАН. Етапи наукового дослідження, оформлення та захисту науково-дослідної роботи. Основні елементи презентації та постеру для захисту науково-дослідних робіт з географії.
Тема 6	<p>Основні форми реалізації науково-дослідної роботи в ЗЗСО</p> <ol style="list-style-type: none"> Наукові та проблемні гуртки. Учнівські географічні лабораторії. Проблемні учнівські семінари. Участь у наукових і науково-практичних конференціях. Участь у конкурсах науково-дослідних та пошукових робіт.
Тема 7	<p>Оформлення та форми впровадження наукового дослідження</p> <ol style="list-style-type: none"> Наукова публікація: поняття, функції, основні види. Методика підготовки та оформлення публікації. Форми звітності наукового дослідження. Наукова стаття, тези, монографія.
Тема 8	<p>Наукова етика та академічна доброчесність</p> <ol style="list-style-type: none"> Наукова етика та академічна доброчесність. Принципи академічної доброчесності Плагіат: поняття, види, наслідки Законодавчо-нормативна база

Тематика практичних занять з переліком питань

№	Назва теми (завдання)
1.	<p>Категорії наукового дослідження та правове регулювання наукової діяльності в Україні:</p> <ol style="list-style-type: none"> Відповідно до обраної наукової траєкторії, розкрити категоріальний апарат власного наукового дослідження Проаналізувати законодавчу базу України, пов'язану із науковою діяльністю

	3. Дати письмові відповіді на запитання: А. Охарактеризуйте головні функції науки. Б. У чому полягають особливості фундаментальних і прикладних наук? В. Які установи організовують наукову діяльність в галузі географічної науки в Україні?
2.	Структуризація наукового дослідження та огляд наукової літератури: 1. Скласти опорно-логічну схему етапів власного наукового дослідження 2. Проаналізуйте 5 наукових публікацій, які стосуються тематики Вашої курсової роботи. На підставі здійсненого аналізу створіть таблицю «Стан дослідженості наукової тематики»
3.	Логічна опорна схема структури методів наукового дослідження: 1. Побудувати логічну опорну схему (ЛОС) теоретичних, емпіричних та спеціальних методів наукового дослідження (для побудови ЛОС необхідно використати будь-який графічний редактор. 2. Знати відповіді на запитання (розміщені на сторінці в Moodle)
4.	Підготувати список джерел за темою курсової роботи згідно вимог ДСТУ 2015 (мінімум 10 найменувань)
5.	Підготувати список джерел за темою курсової роботи згідно APA style (мінімум 10 найменувань)
6.	Підготовка анотацій для наукових публікацій та учнівських науково-дослідних робіт: 1. Для наукової публікації (українською та англійською мовами) 2. Для учнівської НДР
7.	Підготувати постер до наукового дослідження
8.	Моделювання процесу рецензування 1. Проаналізувати наукову публікацію на наявність етичних порушень з перевіркою на плагіат 2. підготувати рецензію на наукову статтю

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	К-ть год
1	Сутність наукових досліджень	Проаналізувати напрямки сучасних фундаментальних та прикладних досліджень. Підготувати інфографіку (або таблицю) «Фундаментальні та прикладні дослідження: відмінності та приклади в географії».	12
2	Наукові географічні школи в Україні	Ознайомитись детальніше із поняттям "наукова школа". Здійснити пошук та аналіз 10 наукових шкіл в Україні (за	20

		вибором), які займаються географічними дослідженнями. Записати їх у вигляді таблиці “назва школи → ЗВО/НУ → учні/представники → напрями розвитку”	
3	Фахові наукові видання (категорія «А» та «Б»)	Здійснити пошук фахових наукових видань України (“Географія”, “Науки про Землю”). Скласти таблицю з 10 географічних журналів категорії А і Б в Україні: назва, видавець, тематика, наукова спеціалізація.	20
4	Академічна доброчесність і плагіат (аналіз нормативних документів ЗВО)	Проаналізувати Правила академічної доброчесності ЧНУ ім. Ю. Федьковича, Етичний кодекс та Положення про виявлення та запобігання плагіату	20
5	Сучасні напрями та тенденції у географічних дослідженнях	Здійснити аналітичний огляд на тему «Сучасні напрями та тенденції у географічних дослідженнях». Підготувати короткий звіт у вигляді презентації чи документу	15
	Разом		87

Методи навчання

- пояснювально-ілюстративні (лекції, демонстрації прикладів)
- проблемно-пошукові (аналіз літератури)
- дослідницькі (індивідуальні наукові завдання, міні-проекти)
- інтерактивні (робота в групах, дискусії, мозковий штурм)
- електронне навчання (Moodle, онлайн-бібліотеки, антиплагіат-сервіси)
- наочні методи (презентації, ілюстрації, відеоматеріали)
- робота з книгами (навчально-методичними, науковими)
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (курси – ресурси, мультимедійні, дистанційні,)
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни

Система контролю та оцінювання

Методи контролю:

1. усне та письмове опитування;
2. тестування;
3. аналіз і рецензування наукових робіт;
4. оцінювання презентацій та захисту проєктів;
5. перевірка бібліографічних списків і анотацій.

Форми контролю:

- Поточний контроль: виконання практичних та самостійних робіт, участь у дискусіях, тестування, рецензії.
- Модульний контроль: тести.

Підсумковий контроль – іспит (тестування).

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінюванню підлягають результати поточного, модульного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється шляхом виконання практичних робіт (практичні роботи 1-3, 6-8 – 5 б; практичні роботи 4-5 – 2,5 б), а також самостійної роботи (максимум 5 балів). На модульний контроль відводиться 20 балів.

Підсумковий контроль (екзамен) – 40 балів.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8		
7	7	8	8	7	7	8	8	40	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

Зарахування результатів неформальної освіти

В межах курсу студенти можуть отримати визнання окремих навчальних елементів або додаткові бали за досягнення у сфері неформальної освіти, що відповідає «Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (протокол №16 від 25.11.2024 р.; детальніше за покликанням <https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>),

До таких результатів можуть належати:

- участь у фахових тренінгах, семінарах, вебінарах (зокрема на платформах Coursera чи аналогічних освітніх ресурсах); участь у Літніх школах.

Отримані результати можуть бути зараховані в межах окремих тем лекцій, лабораторних чи самостійних робіт у вигляді балів, передбачених робочою програмою за відповідний навчальний елемент.

Рекомендована література

Основна

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. 234 с.
2. Дашенко Н. Науковий текст: оформлення й редагування: навчальний посібник. Тернопіль, 2015. 432 с.
3. Заблоцький Б. В. Методичні рекомендації до написання курсових робіт студентами спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія). 2-ге вид. Тернопіль : ТНПУ, 2019. 24 с.
4. Колесников О. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. 2-ге вид. випр. та доп.. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 144 с.
5. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник для вищих навч. закл. Київ : Кондор, 2006. 206 с.
6. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів / за ред. А. Є. Конверського. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
7. Терещук Г. В., Алексієвець М. М., Алексієвець Л. М. Основи наукових досліджень: теорія та методика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. України / наук. ред. Ю. І. Макар. Тернопіль : Вектор, 2012. 256 с.
8. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Київ : Слово, 2004. 240 с.
9. Чорненький Я. Я., Чорненька Н. В., Рибак С. Б. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента : навч. посіб. для студ. вузів. Київ : ВД «Професіонал», 2006. 208 с.
10. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. 4-те вид., випр. і доп. Київ : Знання, 2004. 307 с.

Допоміжна

1. Кілінська К.І. Основи науково-дослідної роботи з географії: Навч. посібник Чернівці: Рута, 2001. 112 с.

2. Методичні рекомендації щодо підготовки і написання науководослідницької роботи з географії та геології в системі Малої Академії Наук України [Електронний ресурс]. – Х., 2009. – Режим доступу : <http://uadocs.exdat.com/download/docs-312/312.doc>
3. Мороз С. А., Онопрієнко В. І., Бортник С. Ю. Методологія географічної науки : навч. посіб. К. : Заповіт, 1997. 333 с.
4. Мороз І.В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення і захисту. К, 1997. 56 с
5. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій. Посібник. К.: Академвидав, 2004. 208 с.
6. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: Слово, 2004. 240 с.
7. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. К.: Знання-Прес, 2003. 259 с.

Інформаційні ресурси

Сайт Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

<https://www.chnu.edu.ua/>

Сайт географічного факультету

<https://geo.chnu.edu.ua/>

Сайт кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

<http://terra.chnu.edu.ua/category/publikacziyi/>

<https://collectedpapers.com.ua/>

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivets_koho-natsionalnoho-universytetu.pdf
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwwb/polozhennia-chnu-pro-plahi_at-2023plusdotatky-31102023.pdf